

- Podolanchuk, O. A. (2020). Oblikove zabezpechenia rozrakhunkiv z podatku na dodanu vartist [Accounting support for value added tax calculations]. *Efektivna ekonomika*, (2). <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.2.76>
- Romankova, O., & Yarmak, A. (2022). Zovnishnoekonomichna diialnist: osoblyvosti valiutnoho rehulivannia eksportnykh ta importnykh operatsii v suchasnykh umovakh v Ukraini [Foreign economic activity: features of currency regulation of export and import operations in modern conditions in Ukraine]. *Ekonomika ta suspilstvo*, (39). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-39-16>
- Rudyk, N. V., Slavkova, A. A., & Zakhovzhai, K. V. (2025). Vplyv mytnoho rehulivannia na zovnishnoeko-

- nomichnu diialnist v umovakh kryzovykh potriasin [The impact of customs regulation on foreign economic activity in times of crisis]. *Biznes Inform*, (1), 208–219. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2025-1-208-219>
- Shulha, T. M., & Storchak, A. O. (2023). Administruvannia podatkiv na dodanu vartist [Administration of value added taxes]. *Yurydychnyi naukovi elektronnyi zhurnal*, (10), 462. <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-10/11>
- World Customs Organization. (2023). *Global Trade Facilitation Report*. Retrieved from <https://www.wcoomd.org>

УДК 368:658.14.17

JEL Classification: G20; G22

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2025-8-370-378>

ФІНАНСОВА НАДІЙНІСТЬ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ ЯК ОСНОВА ЇХ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ*

© 2025 МУЗИЧКА О. М., КОПИЛЮК Н. Ю.

УДК 368:658.14.17

JEL Classification: G20; G22

Музичка О. М., Копилук Н. Ю. Фінансова надійність страхових компаній
як основа їх економічної безпеки

Мета статті полягає в обґрунтуванні сутності та ключових характеристик поняття «фінансова надійність страхових компаній» з позицій забезпечення економічної безпеки страховиків. Запропоновано фінансову надійність страхової компанії розглядати як комплексну характеристику її діяльності, яка ґрунтується на достатності фінансового забезпечення, своєчасності виконання зобов'язань за укладеними договорами, здатності генерувати позитивні фінансові потоки у поточному та перспективному періодах, формувати бездоганну ділову репутацію страхового бізнесу на ринку. Зазначено, що поняття фінансової надійності інтегрує характеристики як платоспроможності, так і фінансової стійкості та є складовою фінансової, а отже, й економічної безпеки страхової компанії. Фінансову безпеку страхової компанії визначено як стан, за якого забезпечується фінансова надійність страховика та реалізується його здатність гнучко реагувати на негативні прояви чинників зовнішнього та внутрішнього середовища. Акцентовано, що фінансова безпека, своєю чергою, інтегрується в економічну безпеку, яка характеризує стан захищеності ресурсного потенціалу страхової компанії та її можливості протистояти негативним проявам зовнішнього та внутрішнього середовища. Ключовими характеристиками фінансової надійності страхових компаній запропоновано розглядати: здатність виконувати страхові зобов'язання за клієнтськими договорами, достатність фінансового забезпечення для здійснення страхової діяльності, своєчасність виконання зобов'язань за договорами страхування (платоспроможність), позитивні значення показників фінансової діяльності, гнучкість у реагуванні на негативні прояви чинників зовнішнього та внутрішнього середовища, можливість генерування позитивних фінансових результатів у поточному та стратегічному періодах, здатність повною мірою реалізувати інтереси зовнішніх і внутрішніх стейкхолдерів, підтримання бездоганної ділової репутації страхового бізнесу. Систематизовано ключові фактори ризику у діяльності страховиків, до яких віднесено зміни у нормативно-правовому регулюванні, технологіях, кліматі та екології, стані розвитку економіки країни з позицій впливу на фінансову екосистему, наявність кіберризиків, кіберзагроз. Діяльність компаній має важливе значення для розвитку та безпеки страхового ринку, а їх фінансова надійність впливає на довіру до страхового сектора та визначає попит на страхові послуги. Тому забезпечення фінансової надійності страховиків залишається визначальним фактором не лише фінансової, але й економічної безпеки, як окремої компанії, так і страхового ринку загалом. Подальші дослідження мають бути спрямовані на розробку методичних підходів до оцінювання фінансової надійності страхових компаній з обґрунтуванням причинно-наслідкових зв'язків факторного впливу на їх економічну безпеку.

Ключові слова: фінансова надійність страхових компаній, економічна безпека страхових компаній, страховий ринок, платоспроможність, ризики, загрози.

Рис.: 1. **Табл.:** 1. **Бібл.:** 12.

Музичка Олександра МIRONIVNA – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів, економічної безпеки, банківської справи та страхового бізнесу, Львівський торговельно-економічний університет (вул. Туган-Барановського, 10, Львів, 79005, Україна)

* Виконано в межах науково-дослідної теми «Фінансові та організаційні механізми забезпечення інноваційно-інвестиційного розвитку економіки України» (№ держреєстрації 0118U000024).

E-mail: olexmu@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2625-5741>

Researcher ID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/F-2153-2019>

Копилюк Назар Юрійович – кандидат економічних наук, докторант кафедри фінансів, економічної безпеки, банківської справи та страхового бізнесу, Львівський торговельно-економічний університет (вул. Туган-Барановського, 10, Львів, 79005, Україна)

E-mail: nazarkopylyuk@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-1877-2585>

UDC 368:658.14.17

JEL Classification: G20; G22

Muzychka O. M., Kopylyuk N. Yu. Financial Reliability of Insurance Companies as the Basis of Their Economic Security

The aim of the article is to substantiate the essence and key characteristics of the concept of «financial reliability of insurance companies» from the perspective of ensuring insurers' economic security. It is proposed to consider an insurance company's financial reliability as a comprehensive measure of its activities, based on the adequacy of financial resources, the timeliness of fulfilling obligations under contracts, the ability to generate positive financial flows in the current and future periods, and to develop an impeccable business reputation in the insurance market. It is noted that the concept of financial reliability combines the characteristics of both solvency and financial stability and is an integral part of an insurance company's financial, and thus economic, security. An insurance company's financial security is defined as a state in which the insurer's financial reliability is ensured and its ability to respond flexibly to negative effects of external and internal environmental factors is realized. It is emphasized that financial security, in turn, is integrated into economic security, which reflects the state of protection of an insurance company's resource potential and its capacity to withstand negative influences from the external and internal environments. The key characteristics of the financial reliability of insurance companies are proposed to include: the ability to meet insurance obligations under client contracts, sufficient financial backing for carrying out insurance activities, timely fulfillment of obligations under insurance contracts (solvency), positive financial performance indicators, adaptability in responding to adverse effects of external and internal factors, the ability to generate positive financial results in both current and strategic periods, the capacity to fully realize the interests of external and internal stakeholders, and maintaining an impeccable business reputation in the insurance sector. The key risk factors in the activities of insurers have been systematized, including changes in regulatory frameworks, technology, climate and ecology, the state of the country's economic development in terms of its impact on the financial ecosystem, and the presence of cyber risks and cyber threats. Company activities are crucial for the development and security of the insurance market, and their financial reliability affects trust in the insurance sector and shapes the demand for insurance services. Therefore, ensuring the financial reliability of insurers remains a decisive factor not only for financial security but also for the economic security of both individual companies and the insurance market as a whole. Further research should focus on developing methodological approaches to evaluating the financial reliability of insurance companies, substantiating the causal relationships of the factors influencing their economic security.

Keywords: financial reliability of insurance companies, economic security of insurance companies, insurance market, solvency, risks, threats.

Fig.: 1. Tabl.: 1. Bibl.: 12.

Muzychka Oleksandra M. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Finance, Economic Security, Banking and Insurance Business, Lviv University of Trade and Economics (10 Tugan-Baranovskoho Str., Lviv, 79005, Ukraine)

E-mail: olexmu@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2625-5741>

Researcher ID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/F-2153-2019>

Kopylyuk Nazar Yu. – Candidate of Sciences (Economics), Candidate on Doctor Degree of the Department of Finance, Economic Security, Banking and Insurance Business, Lviv University of Trade and Economics (10 Tugan-Baranovskoho Str., Lviv, 79005, Ukraine)

E-mail: nazarkopylyuk@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-1877-2585>

Страхові компанії відіграють важливу роль у забезпеченні стабільності фінансових систем, передусім завдяки інвестиційній спрямованості їх діяльності на фінансових ринках та через страхування ризиків суб'єктів економічних відносин. В умовах війни страхування залишається відносно стабільним сегментом фінансової системи. Це зумовлено тим, що баланси страхових компаній, на відміну від банків, складаються з відносно неліквідних зобов'язань, які дозволяють страховикам мінімізувати ризик швидкого дефіциту ліквідності, з яким здебільшого стикаються банки. Загалом сфера страхування не є потенційним джерелом системного ризику фінансової системи. Однією з головних причин є те, що страховики не функ-

ціонують тією мірою, як банки, на міжбанківських ринках і платіжних системах. Водночас страховий сектор все ж може бути джерелом вразливості для фінансової системи, а банкрутство страховика – подією, яка може викликати дисбаланс на страховому ринку та знизити загальний рівень економічної безпеки. Однак важливо визнати, що страхові компанії, враховуючи їх роль у зменшенні ризиків і спрямованість на довгострокові інвестиційні горизонти, позитивно впливають на фінансову стабільність країни, тому проблематика їх фінансової надійності як основи економічної безпеки є актуальною в умовах викликів воєнного стану.

Теоретичні основи дослідження фінансової надійності страхових компаній, її взаємозв'язку

з іншими складовими економічної безпеки, методичні підходи до оцінювання та фактори впливу розкриті у наукових працях таких вітчизняних і закордонних учених, як: І. Кисільова, А. Величко [2], В. Дранус, Л. Дранус, Н. Трушкіна [3], Ю. Масюк, О. Грабчук, С. Жовтяк, А. Пасько [4], Т. Самарічева, А. Крушинська [5], Т. Мельник, В. Бевзушенко [6], О. Кнейслер, С. Король, Н. Спасів [7], Т. Кривошлик, А. Пислиця, А. Логінова [8], І. Рудь, Т. Григоренко [9], І. Цуркан, А. Остапенко [10], О. Агрес, О. Рубай, Л. Синявська [11] та інших. Однак, незважаючи на вагомий науковий доробок, подальшого дослідження потребують питання, пов'язані із конкретизацією сутнісних характеристик, обґрунтуванням місця і ролі фінансової надійності у забезпеченні економічної безпеки страхових компаній.

Метою статті є обґрунтування сутності та ключових характеристик поняття «фінансова надійність страхових компаній» з позицій забезпечення економічної безпеки страховиків.

Страхові компанії є важливими для підтримки стабільності страхового ринку та фінансової системи загалом з трьох основних причин: по-перше, значні масштаби інвестиційної діяльності на фінансових ринках; по-друге, через тісний взаємозв'язок з банками та іншими фінансовими установами проблеми та загрози страхового ринку можуть негативно впливати не лише банківський сектор, але й на рівень економічної безпеки країни; по-третє, страхуючи ризики домогосподарств і фірм, вони мінімізують їх вплив та гарантують відповідне страхове відшкодування у разі настання страхового випадку.

Ефективно функціонуючий страховий бізнес є важливим для економічного зростання, оскільки забезпечує довгострокове фінансування для розвитку інфраструктури економіки. Страхові компанії можуть акумулювати довгострокові заощадження, які можна використовувати для підтримки проєктів з тривалими термінами погашення. Отже, життєздатність страхового сектора є критично важливою для розвитку економіки, оскільки існує прямий зв'язок між сталим розвитком та фінансовими показниками функціонування страхового ринку.

Як зазначено в Основних принципах страхування та Спільних рамках для нагляду за міжнародно активними страховими групами IAIS, ефективні фінансові ринки важливі для страховиків з позицій забезпечення інвестиційних можливостей та управління ризиками. Страховики отримують вигоди від доступу до внутрішніх і світових фінансових ринків, які можуть оцінюватися на основі таких параметрів, як: діапазон інструментів та емітентів, розподіл доступних термінів по-

шення, вплив ліквідності на ринки в періоди шоків тощо [1]. Інвестиційні позиції страхових компаній та масштаби їх операцій на фінансових ринках можуть свідчити про високий рівень їх фінансової надійності та економічної безпеки.

Зокрема, на думку І. Ю. Кисільової, А. В. Величко, під фінансовою надійністю страховика варто розуміти спроможність страховика виконати страхові зобов'язання, прийняті за договорами страхування та перестрахування у випадку впливу несприятливих чинників [2]. У цьому контексті акцентовано увагу на клієнтоорієнтованому підході, який характеризує надійність з позицій внутрішніх можливостей страховика діяти в умовах загроз і небезпек.

Враховуючи ієрархію понять, В. Дранус, Л. Дранус, Н. Трушкіна зазначають, що фінансова стійкість і платоспроможність страховика є частковими проявами його фінансової надійності [3, с. 153]. Такий підхід можна вважати комплексним та обґрунтованим, оскільки фінансова надійність має враховувати як станові, так і параметри платіжної спроможності.

Як базовий показник надійності страховика, від якого залежить довіра клієнтів і розвиток страхового бізнесу, розглядають фінансову стійкість страхових компаній Ю. В. Масюк, О. М. Грабчук, С. В. Жовтяк, А. Д. Пасько і зазначають, що це здатність ефективно виконувати свої фінансові зобов'язання перед клієнтами, партнерами та державою, зберігаючи конкурентоспроможність і фінансову стабільність навіть в умовах кризових ситуацій [4, с. 120]. Такий підхід інтегрує фінансову та стійкість до криз як складову фінансової надійності страхових компаній і акцентує увагу на довірі клієнтів як необхідній передумові її забезпечення.

Водночас, з позицій Т. А. Самарічевої та А. В. Крушинської, фінансову стійкість страховика доцільно розглядати як перехідний етап між фінансовою надійністю та безпекою [5, с. 110]. Тобто поняття «фінансова надійність» є інтегрованим у безпеку.

З точки зору Т. А. Мельник, В. М. Бевзушенко, фінансова надійність страховика – це складна економічна категорія, яка формується під негативним і позитивним впливом великої кількості факторів – як зовнішніх, так і внутрішніх. Враховуючи масштаби діяльності страхової компанії, автори зазначають, що великий розмір страхової компанії може свідчити про її високу фінансову надійність [6, с. 29]. Погоджуючись із позицією авторів щодо факторного впливу, варто зазначити, що твердження про пропорційний вплив масштабів діяльності компанії на її надійність є дискусійним,

оскільки вони не завжди відображають якісні параметри фінансового стану компанії, рівня її надійності та безпеки.

Розмежовуючи категорії «фінансова стійкість» та «фінансова надійність», О. Кнейслер, С. Король, Н. Спасів зазначають, що поняття фінансової надійності розкривається через призму зацікавленості кредиторів у повноті та своєчасності повернення коштів, а фінансової стійкості – ґрунтується на інтересі внутрішніх користувачів, а саме: акціонерів, менеджерів, управлінського персоналу, працівників у подальшому розвитку страхової компанії. Фінансову надійність страхової компанії автори розглядають як стан страховика, за якого він здатний зберегти своє конкурентне становище, конкурентні переваги, погасити всі свої зобов'язання, забезпечити стабільний і сталий розвиток, при цьому не залежати від інших компаній як страхового сектора, так і інших секторів економіки. На думку авторів, динаміка та розмір власного капіталу не є беззаперечним критерієм фінансової надійності страховика [7, с. 102]. Тобто автори розмежовують поняття стійкості і надійності за критерієм належності інтересів сторін, які мають ділові взаємовідносини із страховиком, а надійність – з точки конкурентоспроможності, сталості та незалежності. Проте безпекові аспекти функціонування страховика не враховувалися ученими.

Фінансова надійність невід'ємно пов'язана із фінансовою безпекою страховика, яку Т. Кривошлик, А. Пислиця, А. Логінова розглядають як ступінь захищеності фінансових інтересів страховика на усіх рівнях фінансових відносин, стан його фінансів, що характеризується збалансованістю, стійкістю до внутрішніх і зовнішніх негативних впливів, спроможністю ефективно формувати та використовувати фінансові ресурси, достатні для виконання в повному обсязі прийнятих зобов'язань і забезпечення стабільного функціонування у поточному періоді та майбутньому. Автори зазначають, що в основі фінансових ресурсів, фінансової безпеки страхової компанії та її економічної безпеки як провайдера фінансових послуг лежить страхова діяльність [8]. У такому взаємозв'язку фінансову надійність можна розглядати як інтегровану у фінансову безпеку складову, яка доповнює її сутнісні характеристики та є складовою економічної безпеки.

І. Рудь, Т. Григоренко зазначають, що налагоджена система функціонування фінансів, обґрунтована тарифна політика та правильно організована методика формування страхових резервів разом із ефективним їх розміщенням здатні забезпечи-

ти страховій компанії фінансову стійкість, а отже, надійність [9, с. 40]. У цьому визначенні фінансова надійність і фінансова стійкість ототожнюються, а акцент робиться винятково на критеріях, специфічних для страхової діяльності.

Схожий підхід декларують І. Цуркан та А. Остапенко, які зазначають, що на фінансову надійність страхової компанії необхідно впливати за допомогою управління структурою та розміром власного капіталу, тарифною політикою, збалансованістю страхового портфеля, дієвою системою перестрахування, застосуванням адекватних методів формування страхових резервів, ефективним розміщенням страхових резервів, дотриманням високого рівня платоспроможності страхової компанії та оптимізацією структури й обсягу витрат страховика [10].

Узагальнюючи наявні підходи до розуміння сутності поняття «фінансова надійність страхових компаній», на нашу думку, доцільно виокремити такі його ключові характеристики:

- ✦ здатність виконувати страхові зобов'язання за клієнтськими договорами;
- ✦ достатність фінансового забезпечення для здійснення страхової діяльності;
- ✦ своєчасність виконання зобов'язань за договорами страхування (платоспроможність);
- ✦ позитивні значення показників фінансової діяльності;
- ✦ гнучкість у реагуванні на негативні прояви чинників зовнішнього та внутрішнього середовища;
- ✦ можливість генерування позитивних фінансових результатів у поточному та стратегічному періодах;
- ✦ здатність повною мірою реалізувати інтереси зовнішніх і внутрішніх стейкхолдерів;
- ✦ підтримання бездоганної ділової репутації страхового бізнесу.

Отже, фінансова надійність страхової компанії – це комплексна характеристика її діяльності, яка ґрунтується на достатності фінансового забезпечення, своєчасності виконання зобов'язань за укладеними договорами, здатності генерувати позитивні фінансові потоки у поточному та перспективному періодах, формувати бездоганну ділову репутацію страхового бізнесу на ринку.

Враховуючи наведені характеристики, можна зазначити, що поняття фінансової надійності інтегрує характеристики як платоспроможності, так і фінансової стійкості та є складовою фінансової, а отже, й економічної безпеки страхової компанії.

Фінансову безпеку страхової компанії доцільно розглядати як стан, за якого забезпечується фінансова надійність страховика та реалізується його здатність гнучко реагувати на негативні прояви чинників зовнішнього та внутрішнього середови-

ща. Фінансова безпека, своєю чергою, інтегрується в економічну безпеку, яка характеризує стан захищеності ресурсного потенціалу страхової компанії та її можливості протистояти негативним проявам зовнішнього та внутрішнього середовища (рис. 1).

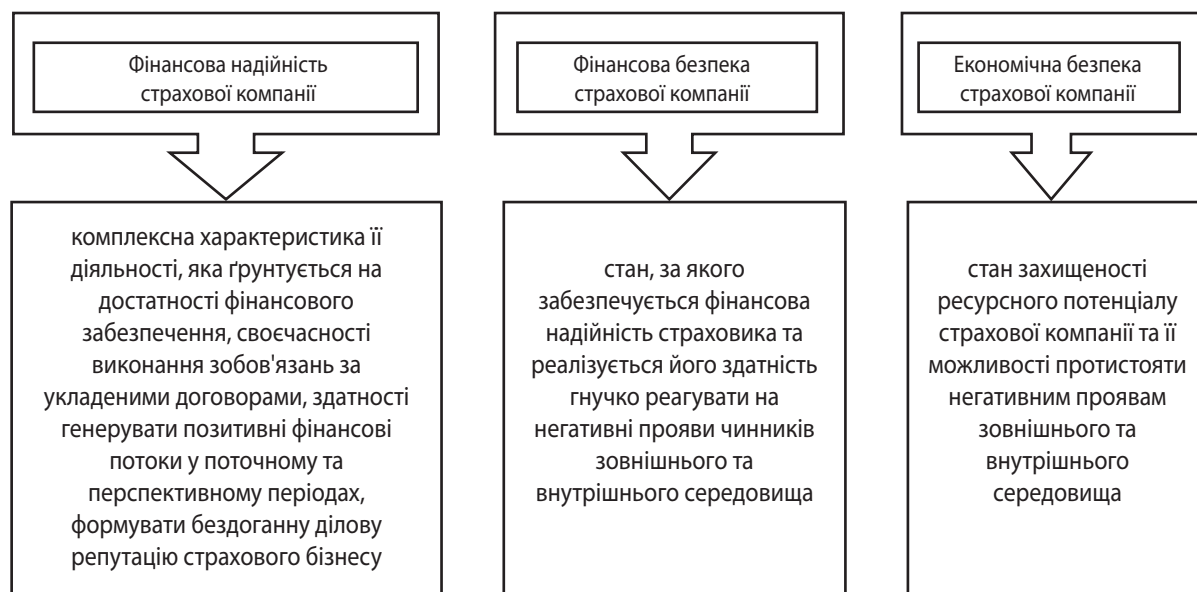

Рис. 1. Взаємозв'язок понять фінансової надійності та економічної безпеки страхової компанії

Джерело: авторська розробка.

Варто зазначити, що фінансова надійність страхової компанії залежить від її здатності ефективно управляти фінансовими ризиками. Для підвищення фінансової надійності страхової компанії необхідно вдосконалити управління її фінансовими ризиками, адже неефективне управління фінансовими ризиками може призвести до виникнення фінансових труднощів, а в крайньому випадку – до банкрутства страхової компанії [11]. Отже, здатність страхового бізнесу покривати ризики в економіці та внутрішні ризики страховиків прямо залежать від здатності генерувати прибуток і надавати відповідні страхові послуги для клієнтів у сегментах страхування життя та ризикових видах.

Оскільки зростають наявні ризики та виникають нові, страховики повинні залишатися стійким джерелом економічної безпеки в середовищі змін і невизначеності. Це вимагатиме гнучких, інноваційних операційних моделей та впровадження передових технологій, таких як штучний інтелект, блокчейн, хмарні технології. Зі зростанням мінливості середовища фінансової екосистеми страховикам необхідно підвищувати гнучкість функціонування їх бізнес-моделей для швидкої адаптації до змін у взаємовідносинах зі споживачами, дистриб'юторами, державними установами, партнерами екосистеми та працівниками.

Отже, на фінансову надійність страхових компаній в умовах сьогодення впливає низка як традиційних, так і новітніх ризиків і загроз. Оскільки ситуація динамічно змінюється, страховикам важливо оперативно реагувати на різноманітні виклики, з якими вони стикаються, та формувати стратегічні підходи щодо їх усунення. До ключових факторів ризику доцільно віднести такі:

1. Зміни у нормативно-правовому регулюванні, які мають динамічний характер, зумовлюють потребу страховиків у постійному оновленні наявних параметрів діяльності, а також прогнозуванні потенційних викликів і загроз для їх превентивного вирішення. Невиконання цих вимог може наражати компанії на заходи регулятора, штрафні санкції, судові позови, формувати негативну ділову репутацію.
2. Кіберзагрози, оскільки епоха цифровізації, незважаючи на її переваги, створює значні виклики у кібербезпеці. Страхові компанії є вразливими до кібератак, оскільки вони зберігають конфіденційні дані клієнтів, формують значний потенціал для інвестування у воєнному та повоєнному періодах. Оскільки кіберзагрози стають все більш складними, страховики мають бути на крок

попереду, інвестуючи в надійний кіберзахист і пропагуючи культуру безпеки.

3. Зміни в технологіях. Поява систем штучного інтелекту (ШІ) та генеративного ШІ (GenAI) пропонує інноваційні способи оцінки й управління ризиками. Глобальний прогноз страхування Deloitte на 2025 рік показує, що сфери з найбільшою кількістю впроваджень GenAI на сьогодні – це дистрибуція, управління ризиками та врегулювання страхових випадків. Зокрема, розвиток технологій штучного інтелекту розглядається як вагомий драйвер у сфері страхування. Згідно з дослідженнями вчених, до 2032 року страховики потенційно можуть генерувати приблизно 4,7 мільярда доларів США щорічних світових премій від страхування, пов'язаного зі штучним інтелектом, що забезпечить стабільний складений річний темп зростання близько 80 % [12]. Оскільки технології динамічно розвиваються, страхові компанії повинні враховувати останні тенденції, забезпечувати кадровий потенціал, необхідний для прийняття інноваційних рішень.
4. Зміна клімату й інші екологічні фактори – у зв'язку з безпрецедентними еколо-

гічними змінами у світі страховики стикаються зі збільшенням кількості претензій, пов'язаних зі стихійними лихами та збитками для навколишнього середовища. Посилення уваги до ESG (екологічних, соціальних та управлінських) факторів, особливо кліматичних ризиків, посилює цю проблему. Страховики повинні переоцінити свої моделі покриття та передбачити різні екологічні загрози, гарантуючи, що вони є справедливими як для своїх клієнтів, так і сталими для компанії. ESG – це ключовий фактор, який формує основу страхових стратегій та пропозицій продуктів.

5. Стан розвитку економіки країни з позицій впливу на фінансову екосистему. Зміни економічного ландшафту спричиняють появу фінансових ризиків для страхових компаній. Вони виникають не лише через спади на ринку, а й через сукупний вплив інших галузевих проблем, що актуалізує роль фінансового прогнозування та стратегічного управління.

Фінансову надійність страхових компаній можна охарактеризувати на основі ступеня їх здатності протистояти негативним впливам факторів зовнішнього та внутрішнього середовища, які систематизовані у табл. 1.

Таблиця 1

Класифікація факторів, що впливають на фінансову надійність страхових компаній

Зовнішні фактори		Внутрішні фактори	
Прямого впливу	Опосередкованого впливу	Прямого впливу	Опосередкованого впливу
Державне регулювання діяльності страхових компаній	Війна в Україні, політична ситуація, міжнародні принципи страхування IAS, стан розвитку економіки, рівень доходів домогосподарств	Ліцензії та класи страхування, валові страхові премії, страхові відшкодування, рівень пере-страхування	Стратегія розвитку компанії
Фіскальна, грошово-кредитна, валютна та митна політика	Рівень макроекономічних індикаторів	Обсяг діяльності та спеціалізація компанії	Диверсифікація страхового портфеля і обсягу страхових послуг
Фінансові взаємовідносини між суб'єктами ринку	Стан розвитку умов фінансового ринку	Система управління ризиками	Обсяг страхових резервів та інвестиційний потенціал страховика
Ступінь монополізації/конкуренції на страховому ринку	Платоспроможність клієнтів та соціальні фактори	Стан впровадження фінансової інклюзії у страхуванні, засад ESG (екологічність, соціальна відповідальність, корпоративне управління)	Інвестиційна політика та диверсифікація інвестиційного портфеля
Рівень розвитку сучасних фінансових технологій	Можливості географічної диверсифікації	Політика ціноутворення на страхові продукти і послуги	Fintech, insurtech, штучного інтелекту, хмарних технологій

Джерело: авторська розробка.

На фінансову надійність страхових компаній впливають різні фактори, які доцільно систематизувати в розрізі зовнішніх і внутрішніх, а також прямого та опосередкованого впливу. Чинники прямого впливу, які мають зовнішній характер, охоплюють: державне регулювання діяльності страховиків, фінансову, грошово-кредитну, валютну та митну політику держави, фінансові взаємовідносини між суб'єктами ринку, ступінь монополізації/конкуренції на страховому ринку, рівень розвитку сучасних фінансових технологій. Внутрішніми факторами прямого впливу є фінансово-економічні показники діяльності конкретного страховика, які відображаються в отриманих ліцензіях, класах страхування, обсягах діяльності та спеціалізації, акумульованих валових страхових преміях, рівні страхових відшкодувань, перестраховуванні, бізнес-моделі страховика, системі управління ризиками, стані впровадження фінансової інклюзії у страхуванні, засад ESG (екологічність, соціальна відповідальність, корпоративне управління), політиці ціноутворення на страхові продукти і послуги.

Чинники опосередкованого впливу систематизовані як зовнішні та внутрішні. До зовнішніх віднесено такі як: війна в Україні, політична ситуація, міжнародні принципи страхування IAIS, стан розвитку економіки, рівень доходів домогосподарств, рівень макроекономічних індикаторів, стан розвитку умов фінансового ринку, платоспроможність клієнтів та соціальні фактори, можливості географічної диверсифікації.

Внутрішні чинники опосередкованого впливу охоплюють стратегію розвитку компанії, диверсифікацію страхового портфеля і обсягу страхових послуг, величину страхових резервів, інвестиційний потенціал страховика, інвестиційну політику та диверсифікацію інвестиційного портфеля, впровадження fintech, insurtech, штучного інтелекту, хмарних технологій.

Сучасний розвиток страхування та підвищення конкуренції на страховому ринку неможливі без впровадження фінансової інклюзії та засад ESG. Процес фінансової інклюзії у страхуванні загалом реалізується через три типи продуктів: колективне страхування, інклюзивне страхування та мікрострахування.

Таким чином, фінансова надійність страхових компаній – це інтегрована характеристика, яка відображає позитивні параметри їх діяльності, клієнторієтованість, ризикозахищеність, ділову репутацію та здатність функціонувати в умовах як сталого розвитку, так і кризових, та є основою їх економічної безпеки.

ВИСНОВКИ

Страхові компанії відіграють важливу роль у забезпеченні стабільності функціонування фінансових систем через інвестиційну діяльність на фінансових ринках, тісні взаємозв'язки з банками та іншими фінансовими установами, страхування ризиків домогосподарств та фірм. Фінансова надійність страховиків є не лише визначальним критерієм довіри до них суб'єктів ринку, але й основою забезпечення економічної безпеки.

Запропоновано розглядати фінансову надійність страхової компанії як комплексну характеристику її діяльності, яка ґрунтується на достатності фінансового забезпечення, своєчасності виконання зобов'язань за укладеними договорами, здатності генерувати позитивні фінансові потоки у поточному та перспективному періодах, формувати бездоганну ділову репутацію страхового бізнесу. Зазначено, що поняття фінансової надійності інтегрує характеристики як платоспроможності, так і фінансової стійкості, та є складовою фінансової, а отже, й економічної безпеки страхової компанії.

Економічну безпеку страхової компанії визначено як стан захищеності ресурсного потенціалу, можливості протистояти негативним проявам зовнішнього та внутрішнього середовища, які систематизовано в розрізі зовнішніх і внутрішніх, а також прямого та опосередкованого впливу.

Систематизовано ключові фактори ризику у діяльності страховиків, до яких віднесено зміни у нормативно-правовому регулюванні, технологіях, кліматі та екології, стані розвитку економіки країни з позицій впливу на фінансову екосистему, наявність кіберризиків, кіберзагроз. Діяльність компаній має важливе значення для розвитку та безпеки страхового ринку, а їх фінансова надійність впливає на довіру до страхового сектора та визначає попит на страхові послуги. Тому забезпечення фінансової надійності страховиків залишається визначальним фактором забезпечення не лише фінансової, але й економічної безпеки не лише окремої компанії, але й страхового ринку загалом.

Фінансову надійність страхових компаній можна охарактеризувати на основі ступеня їх здатності протистояти негативним впливам факторів зовнішнього та внутрішнього середовища.

Подальші дослідження мають бути спрямовані на розробку методичних підходів до оцінювання фінансової надійності страхових компаній з обґрунтуванням причинно-наслідкових зв'язків факторного впливу на рівень економічної безпеки. ■

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Insurance Core Principles and Common Framework for the Supervision of Internationally Active Insurance Groups December 2024 // International Association of Insurance Supervisors (IAIS). URL: <https://www.iais.org/uploads/2025/06/IAIS-ICPs-and-ComFrame-December-2024.pdf>
2. Кисільова І., Величко А. Оцінка фінансової надійності страхової організації. *Економіка та суспільство*. 2021. № 28. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-28-2>
3. Дранус В., Дранус Л., Трушкіна Н. Інноваційні підходи до управління платоспроможністю страхових компаній в Україні. *Вісник Львівського національного університету природокористування. Серія Економіка АПК*. 2023. № 30. С. 151–156. URL: <https://visnyk.lnup.edu.ua/index.php/economics/article/view/190/172>.
4. Масюк Ю. В., Грабчук О. М., Жовтяк С. В., Пасько А. Д. Фінансова стійкість страхової компанії: синергетичний підхід в управлінні грошовими потоками і капіталом. *Економічний вісник Дніпровського державного технічного університету*. 2024. № 2 (9). С. 119–124.
5. Самарічева Т. А., Крушинська А. В. Вплив податкового навантаження на фінансову стійкість страховика. *Актуальні питання у сучасній науці*. 2023. № 6 (12). С. 106–120.
6. Мельник Т. А., Бевзушенко В. М. Страховий менеджмент: фактори впливу на фінансову надійність страховика. *Наукові записки*. 2022. Вип. 30. С. 23–29.
7. Кнейслер О., Король С., Спасів Н. Прагматизм управління фінансовою стійкістю страхових компаній в Україні. *Світ фінансів*. 2022. № 3 (72). С. 99–110.
8. Кривошлик Т., Пислиця А., Логінова А. Роль великого бізнесу і фінансової безпеки страхових компаній у системі економічної безпеки держави. *Економіка та суспільство*. 2025. № 74. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-74-85>.
9. Рудь І., Григоренко Т. Використання та формування фінансових результатів у страхових компаніях України. *International Science Journal of Management, Economics & Finance*. 2023. Vol. 2. No. 4, P. 38–45. DOI: 10.46299/j.isjmef.20230204.05.
10. Цуркан І., Остапенко А. Фінансова стійкість страхової компанії та ключові умови її забезпечення. *Ефективна економіка*. 2020 № 4. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=7766>
11. Агрес О., Рубай О., Синявська Л. Удосконалення управління фінансовими ризиками страхової компанії з метою підвищення її фінансової надійності. *Аграрна економіка*. 2023. Т. 16. № 3-4. С. 61–67. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ae_2023_16_3-4_9
12. Global insurance outlook. 2025 // Deloitte. URL: <https://www.deloitte.com/us/en/insights/industry/financial-services/financial-services-industry-outlooks/insurance-industry-outlook.html>

REFERENCES

- Ahres, O., Rubai, O., & Syniavska, L. (2023). *Udoskonalennia upravlinnia finansovymy ryzykamy strakhovoi kompanii z metoiu pidvyshchennia yii finansovoi nadiinosti* [Improving the management of financial risks of an insurance company in order to increase its financial reliability]. *Ahrarna ekonomika*, 16(3-4), 61–67. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ae_2023_16_3-4_9
- Deloitte. (2025). *Global insurance outlook*. URL: <https://www.deloitte.com/us/en/insights/industry/financial-services/financial-services-industry-outlooks/insurance-industry-outlook.html>
- Dranus, V., Dranus, L., & Trushkina, N. (2023). *Innovatsiini pidkhody do upravlinnia platospromozhnistiu strakhovykh kompanii v Ukraini* [Innovative approaches to managing the solvency of insurance companies in Ukraine]. *Visnyk Lvivskoho natsionalnoho universytetu pryrodokorystuvannia. Seriiia Ekonomika APK*, 30, 151–156. URL: <https://visnyk.lnup.edu.ua/index.php/economics/article/view/190/172>
- International Association of Insurance Supervisors (IAIS). (2024, December). *Insurance Core Principles and Common Framework for the Supervision of Internationally Active Insurance Groups*. URL: <https://www.iais.org/uploads/2025/06/IAIS-ICPs-and-ComFrame-December-2024.pdf>
- Kisilova, I., & Velychko, A. (2021). *Otsinka finansovoi nadiinosti strakhovoi orhanizatsii* [Assessment of the financial reliability of an insurance organization]. *Ekonomika ta suspilstvo*, 28. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-28-2>
- Kneislser, O., Korol, S., & Spasiv, N. (2022). *Prahmatyzm upravlinnia finansovoiu stiikistiu strakhovykh kompanii v Ukraini* [Pragmatism of managing the financial stability of insurance companies in Ukraine]. *Svit finansiv*, 3(72), 99–110.
- Kryvoshlyk, T., Pyslytsia, A., & Lohinova, A. (2025). *Rol velykoho biznesu i finansovoi bezpeky strakhovykh kompanii u systemi ekonomichnoi bezpeky derzhavy* [The role of big business and financial security of insurance companies in the system of economic security of the state]. *Ekonomika ta suspilstvo*, 74. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-74-85>
- Masiuk, Yu. V., Hrabchuk, O. M., Zhovtiak, S. V., & Pasko, A. D. (2024). *Finanova stiikist strakhovoi kompanii: synerhetychnyi pidkhid v upravlinni hroshovymy potokamy i kapitalom* [Financial stability of an insurance company: A synergistic approach to managing cash flows and capital]. *Ekonomichnyi visnyk Dniprovskoho derzhavnoho tekhnichnoho universytetu*, 2(9), 119–124.

- Melnyk, T. A., & Bevzushenko, V. M. (2022). Strakhoviy menedzhment: faktory vplyvu na finansovu nadiniist strakhovyka [Insurance management: Factors influencing the financial reliability of an insurer]. *Naukovi zapysky*, 30, 23–29.
- Rud, I., & Hryhorenko, T. (2023). Vykorystannia ta formuvannia finansovykh rezultativ u strakhovykh kompaniiakh Ukrainy [The use and formation of financial results in insurance companies of Ukraine]. *International Science Journal of Management, Economics & Finance*, 2(4), 38–45. <https://doi.org/10.46299/j.isjmef.20230204.05>

- Samaricheva, T. A., & Krushynska, A. V. (2023). Vplyv podatkovoho navantazhennia na finansovu stiikist strakhovyka [The impact of the tax burden on the financial stability of the insurer]. *Aktualni pytannia u suchasni nauki*, 6(12), 106–120.
- Tsurkan, I., & Ostapenko, A. (2020). Finansova stiikist strakhovoi kompanii ta kliuchovi umovy yii zabezpechennia [Financial stability of an insurance company and key conditions for its provision]. *Efektivna ekonomika*, 4. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7766>

UDC 004.8+005.8+336.71+330.46+658.8
JEL Classification: G20; L86
DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2025-8-378-389>

IMPACT OF FALSE ALARMS IN MACHINE LEARNING-BASED ANTI-FRAUD SYSTEMS: THE ECONOMIC AND REPUTATIONAL CONSEQUENCES

© 2025 CAPRIAN I.

UDC 004.8+005.8+336.71+330.46+658.8
JEL Classification: G20; L86

Caprian I. Impact of False Alarms in Machine Learning-Based Anti-Fraud Systems: The Economic and Reputational Consequences

The implementation of machine learning (ML) algorithms in the financial sector has emerged as a key area of innovation, particularly within the scope of anti-fraud systems. While these systems have significantly improved the detection of suspicious transactions, they also frequently produce false positives – instances where legitimate customer actions are incorrectly flagged as fraudulent. Such misclassifications can lead to operational disruptions, financial losses, and a substantial deterioration in customer trust, ultimately posing serious reputational risks for financial institutions. This study provides a comprehensive analysis of the business and user experience implications associated with false positive errors in ML-based fraud detection models. The author also explores current mitigation strategies aimed at reducing the occurrence and impact of such errors. The research is grounded in a carefully curated selection of open-access sources and documented real-world case studies, ensuring transparency, accessibility, and practical relevance of the insights presented.

Keywords: machine learning (ML), anti-fraud systems, false positives, financial fraud detection, classification models (XGBoost, Random Forest, Decision Tree), explainable artificial intelligence (XAI), hybrid models, operational cost optimization, reputational risk, customer loyalty, financial technologies (fintech), anti-money laundering (AML), banking automation.

Fig.: 3. **Tabl.:** 2. **Bibl.:** 24.

Caprian Iurie – Postgraduate Student, State University of Moldova (60 Alexei Mateevici Str., Kishinev, MD-2009, Moldova)
E-mail: iuricaprian@gmail.com
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5484-3087>

УДК 004.8+005.8+336.71+330.46+658.8
JEL Classification: G20; L86

Капріан Ю. Вплив помилкових спрацювань у антишахрайських системах на основі машинного навчання: економічні та репутаційні наслідки

Впровадження алгоритмів машинного навчання (ML) у фінансовому секторі стало ключовим напрямом інновацій, особливо в межах антишахрайських систем. Хоча такі системи суттєво покращили виявлення підозрілих транзакцій, вони також часто генерують помилкові позитивні спрацювання – випадки, коли легітимні дії клієнтів помилково визначаються як шахрайські. Такі помилки можуть призвести до операційних збоїв, фінансових втрат і значного зниження довіри клієнтів, що в результаті створює серйозні репутаційні ризики для фінансових установ. Це дослідження пропонує комплексний аналіз бізнесових наслідків і впливу на користувацький досвід, пов'язаних із помилковими позитивними спрацюваннями в моделях виявлення шахрайства на основі ML. Також розглядаються сучасні стратегії зменшення частоти та впливу таких помилок. Дослідження ґрунтується на ретельно відібраних відкритих джерелах та задокументованих кейсах із практики, що забезпечує прозорість, доступність і прикладну цінність викладених висновків.

Ключові слова: машинне навчання (ML), антишахрайські системи, помилкові позитивні спрацювання, виявлення фінансового шахрайства, моделі класифікації (XGBoost, Random Forest, Decision Tree), пояснювана штучна інтелегенція (XAI), гібридні моделі, оптимізація операційних витрат,